

BESLUT

2017-10-16

Dnr: 17/00152

SAKEN

Aktuellt, SVT2 och *SVT Text*, 2017-01-11, inslag samt sändning i text-tv om en mötesplats på nätet; fråga om opartiskhet och saklighet

BESLUT

Inslagen frias. Granskningsnämnden anser att de inte strider mot kraven på opartiskhet och saklighet.

INSLAGEN

Inslaget i *Aktuellt* inleddes på följande vis av programledaren.

Sajten [namn på webbplats] har upprepade gånger använts för kontakter inför sexövergrepp mot minderåriga. Nu säger sajten nya ägare till SVT att [namn på webbplats] kan komma att läggas ner.

Därefter berättade en reporter bland annat att den aktuella webbplatsen fått utstå mycket kritik för att den gjort det möjligt för vuxna män att komma i kontakt med minderåriga i sexuellt syfte. Reportern sa att webbplatsen figurerat i många brottsutredningar och att Sveriges Television (SVT) hittat ett tjugotal domar från de senaste åren där män dömts för olika sexbrott efter att ha fått kontakt med sina offer på webbplatsen. Därefter sades bland annat följande.

(Reporter) – Till skillnad från många andra sajter kräver inte [namn på webbplats] att en ny användare bekräftar sitt e-postkonto och en person kan också skapa hur många konton som helst. Grundaren av [namn på webbplats] [NN] sålde sajten i höstas och vill inte ställa upp på en tv-intervju, men så här säger han om kritiken. (NN) – [textad] Vi kan inte spåra vem det är som sitter bakom tangentbordet. Använder man olika mejl- eller IP-adresser kan vi inte kontrollera om det är samma person. (Reporter) – [...] i ett mejl till SVT skriver i dag de nya ägarna [av webbplatsen] [...] att de kort efter att de köpt sajten insåg att: (Speaker) – Det finns en allvarlig problematik kring [namn på webbplats] och att vi varken har kompetensen eller resurserna att genomföra de ändringar som kan krävas för att komma till rätta med situationen. (Reporter) – Företaget letar nu efter nya ägare som vill ta över, om det inte är löst innan sista

januari kommer sajten stängas ned.

Sändningen i *SVT Text* innehöll följande text.

Webbforum för barn kan stängas

Personer som begått sexövergrepp mot barn har flera gånger kommit i kontakt med offren på webbsajten [namn på webbplats]. Nu uppger sajts ägare, [namn på företag], att sajten kan komma att stängas.

[Namn på företag] köpte sajten i oktober från grundaren [NN]. Efter att ha blivit varse problemen har företaget beslutat att sälja.

SVT har hittat ett tjugotal domar från de senaste åren där [namn på webbplats] använts av förövare som begått övergrepp mot barn. Sajten har under lång tid kritiserats för att det är enkelt för vuxna att etablera kontakt med minderåriga.

ANMÄLAN

Anmälaren är grundaren av den aktuella webbplatsen, NN, som anser att inslaget och sändningen i text-tv strider mot kraven på opartiskhet och saklighet på sammanfattningsvis följande grunder.

Reportern drev en egen tes och kritiserade utformningen av webbplatsen baserat på personliga åsikter och idéer. Att inslaget framställde det som att webbplatsen gjort det enkelt för vuxna förövare att etablera kontakt med minderåriga var direkt missvisande. Reportern försökte svartmåla webbplatsen och anmälaren genom att ge sken av att webbplatsen har underlättat olämpliga kontakter.

I den telefonintervju anmälaren gjorde inför reportaget bemötte han kritiken. Reportern valde dock att inte publicera dessa svar, utan lät i stället sin egen kritik kvarstå i stort sett obesvarad utan hänvisning till några källor eller till expertis. SVT har vidare aktivt valt bort etablerade forskare i ämnet. En forskare ringde upp reportern dagen efter sändning men detta ledde inte till någon uppföljande intervju. I stället för att rådfråga expertis, sakkunniga och forskare som arbetar med de här frågorna dagligen, så hänvisade reportern till bloggare och de så kallade "nätvandrare" som i december 2016 skrev en debattartikel i en dagstidning. Denna artikel blev dock starkt kritiserad av såväl forskare som polis (anmälaren hänvisar i denna del till två artiklar på den aktuella dagstidningens webbplats). SVT-reportern kan rimligen inte ha missat den kritiken.

Webbplatsen framställdes felaktigt som särskiljande jämfört med andra sociala nätverkssajter på nätet vad gäller säkerhets- och kontrollfunktioner. Webbplatsen har genom åren i stort sett enbart fått stöd och uppbackning från personer som är insatta i problematiken inslaget behandlade och den har aldrig någonsin fått kritik av någon sakkunnig vad gäller exempelvis e-post-verifiering eller det faktum att en person kan registrera flera användarkonton.

Det framkom inte i inslaget att en it-brottsexpert inom polisen sagt att skälet att webbplatsen dyker upp i många domar är att den är samarbetsvillig i samband med utredningar. Det var inte korrekt att dra slutsatsen att fler lagbrott begås på webbplatsen jämfört med andra bara för att den förekommer i domar. Många webbplatser jobbar tyvärr inte alls med dessa frågor, och då förekommer de inte heller i polisärenden.

När det gäller sändningen i *SVT Text* var det ett grovt sakfel att omnämna den aktuella webbplatsen som ett ”webbforum för barn” eftersom användare måste vara 15 år för att bli medlem enligt webbplatsens regler. Ingenting skrevs om att endast cirka två procent av alla användarkonton på webbplatsen tillhör personer under 18 år. Information om åldersgräns och åldersstatistik framfördes till reportern i telefonintervjun men detta framställdes i reportaget på ett helt annat sätt. Information om åldersfördelning finns dessutom att tillgå på webbplatsen.

Ämnets natur gör de många bristerna extra allvarliga. Sexualbrott mot barn väcker naturligtvis väldigt starka känslor och därför är det ofta väldigt svårt att föra ett sakligt, nyanserat och sansat samtal kring det. Det är i just sådana situationer som public service ska göra en nyanserad, saklig och objektiv granskning.

Anmälaren hänvisar även till, och kritiserar, en artikel i ämnet publicerad på SVT:s webbplats.

PROGRAMFÖRETAGETS YTTRANDE

SVT anser att inslaget och sändningen överensstämmer med kraven på opartiskhet och saklighet och anför i huvudsak följande.

Inslaget i Aktuellt

Det var ett kort nyhetsinslag med anledning av att den nya ägaren till en av Sveriges största mötesplatser på nätet hade förklarat att de ville sälja webbplatsen eftersom det fanns en ”allvarlig problematik” kring den som den nya ägaren inte hade kompetens eller resurser att åtgärda. Om det inte gick att sälja webbplatsen inom en viss tid skulle den stängas ned.

Detta var utgångspunkten för inslaget. Den nya ägaren bekräftade alltså att man såg en problematik. SVT hade i samband med granskningen hittat ett tjugotal domar från de senaste åren där män dömts för olika sexualbrott efter att ha fått kontakt med barn på den aktuella webbplatsen. Det refererades också till kritik som tidigare riktats mot webbplatsen för bristande skydd av barn. Uppgiften att det saknades krav på att bekräfta sitt e-postkonto och att en person kunde skapa hur många konton som helst var en iakttagelse som gjorts under granskningen och kan inte betraktas som ett ställningstagande från reportern, vilket anmälaren

tycks göra. Anmälaren fick dessutom kommentera just den uppgiften i inslaget. Trots att anmälaren inte velat ställa upp på en filmad intervju framgick alltså hans inställning av inslaget.

Webbplatsen har uppmärksammats och kritiserats vid en rad olika tillfällen för enkelheten att ta kontakt med minderåriga och för avsaknaden av kontrollmekanismer. En rad redaktioner, organisationer och enskilda har belagt detta genom olika typer av tester. Slutligen hade alltså också webbplatsens nya ägare bekräftat problematiken för SVT:s nyhetsredaktion, vilket var nyheten för dagen. I en tidigare längre version av inslaget som sändes samma kväll i *Rapport* kl. 19.30 intervjuades en kritiker som tillsammans med ytterligare två personer skrivit en kritisk debattartikel i en dagstidning.

Anmälaren är kritisk till att det i inslaget inte nämndes att en polis sagt att bakgrunden till att det finns så pass många domar med anknytning till webbplatsen är att de varit beredda att medverka på ett bra sätt i utredningarna. Detta var en uppgift som fanns på redaktionen och redovisades i en artikel på SVT:s webbplats, men den bedömdes inte vara relevant i ett kort nyhetsinslag som handlade om möjligheten för vuxna att knyta kontakter med barn på webbplatsen, inte om vilka åtgärder webbplatsen gjorde när sådana oönskade kontakter redan hade upptäckts och anmälts. SVT vill också framhålla att det, tvärtemot vad anmälaren uppger, inte drogs några slutsatser om att fler lagbrott begås på den aktuella webbplatsen jämfört med andra webbplatser. Därför gjordes bedömningen att synpunkterna från den forskare som kontaktade redaktionen i efterhand och som anmälaren nämner inte hade direkt koppling till vad som sades i de korta nyhetsinslag som sänds dagen innan. Reportern lovade dock att han skulle ta med forskarens synpunkter i redaktionens fortsatta diskussion i ämnet, vilket också gjordes.

Sändningen i SVT Text

Texten var en kort sammanfattning av vad som framkommit i nyhetsinslaget i *Aktuellt*. Anmälaren påpekar att det finns en 15-årsgräns för att bli medlem på webbplatsen. Denna regel tycks dock vara ny. SVT har tagit del av webbplatsens regelverk fram till augusti år 2015 och där har det inte funnits någon nedre åldersgräns utan forumet har uppgetts vara öppet för alla ”oavsett kön, bakgrund eller ålder”. Att det har varit möjligt för barn som är yngre än 15 år att registrera sig framgick av *Aktuellt*-inslaget. Det framgår också av webbplatsens egen statistik över besökare att barn under 15 år är aktiva på forumet. Detta kan ha lett till den formulering i rubriken som anmälaren kritiserar. SVT anser att rubrikens formulering visserligen var tillspetsad, men mot bakgrund av att barn är aktiva på mötesplatsen, att den i många år varit öppen för barn och genom åren upprepade gånger beskrivits som en webbplats för barn och ungdomar, anser SVT att formuleringen i rubriken inte strider mot saklighetskravet.

AKTUELLA BESTÄMMELSER

SVT ska utöva sändningsrätten opartiskt och sakligt samt med beaktande av att en vidsträckt yttrande- och informationsfrihet ska råda i televisionen (13 § i sändningstillståndet). Kravet på opartiskhet innebär enligt granskningsnämndens praxis att om allvarlig kritik riktas mot en klart utpekad part ska den kritiserade få bemöta eller kommentera kritiken. Som regel ska detta ske i samma program eller inslag, antingen genom att den kritiserade själv medverkar eller genom att en kommentar från honom eller henne redovisas. Kravet på saklighet innebär främst att uppgifter som är av betydelse för framställningen ska vara korrekta och att framställningen inte får vara vilseledande, till exempel genom att väsentliga uppgifter utelämnas.

GRANSKNINGSNÄMNDENS BEDÖMNING

Granskningsnämndens uppgift är att pröva om innehållet i sända program följer de regler och villkor som gäller för sändningarna. I nämndens uppgift ingår inte att pröva textinformation på programföretagets webbplats. Anmälarens kritik avseende en artikel på SVT:s webbplats lämnas därför utan åtgärd.

Granskningsnämnden konstaterar att inslagen handlade om att de nya ägarna av den aktuella webbplatsen framfört att den kunde komma att läggas ner.

Nämnden anser inte att det riktades sådan kritik mot NN som krävde ett bemötande. Enligt nämndens bedömning kunde rubriken i *SVT Text* – att den aktuella webbplatsen är ett webbforum för barn – ge en missvisande bild av webbplatsens målgrupp. Nämnden anser dock inte att uppgiften var av sådan betydelse att den medför att sändningen strider mot kravet på saklighet. Vad anmälaren anfört i övrigt medför enligt nämndens bedömning inte heller att inslagen strider mot kraven på opartiskhet och saklighet.

Detta beslut har fattats av Kristina Ståhl, Jan Holmberg, Ulrika Hansson, Clas Barkman, Berivan Yildiz och Malin Bergström efter föredragning av Gustav Aspengren.

På granskningsnämndens vägnar

Kristina Ståhl

Gustav Aspengren

Originalhandlingar med namnunderskrifter förvaras hos myndigheten.